

authors, this method requires a scientific rehabilitation and restoration of the consequences of which will allow an effective tool in understanding the nature of the morphological model of image and transmit it by means of graphs.

Key words: “verify” drawing; “verification” method, a algorithm for nature drawing, perspective plans, the philosophy of the picture plane, “cut the”; method “obrubovki”, “full” drawing.

УДК

Андрій Гайдар

доцент кафедри рисунка НАОМА

Специфіка викладання рисунка на факультеті архітектури

Анотація. У статті розглянуто питання важливості академічного рисунка в освіті архітектора-художника, окремо специфіку його викладання на факультеті архітектури.

Ключові слова: рисунок, ескіз, архітектурний образ, композиція.

Питання про значення рисунка як фундаменту образотворчих мистецтв, є риторичним, але серед студентів досить часто побутує думка, що він не такий важливий для художника-архітектора, як наприклад фахові дисципліни. Отже, вважаємо за потрібне ще раз наголосити на важливості рисунка у навчальному процесі вищої художньої школи.

Насамперед, зауважимо, що сьогодні накопичено величезний досвід викладання дисципліни “Рисунок” і докладно та переконливо визначено місце рисунка в художньому і навчальному процесі вищих художніх навчальних закладів. Але фундаментальні праці здебільшого всі викладено російською мовою й, головним чином, розглядають методи викладання рисунка, розроблені для архітектурних вчз технічного спрямування. Як приклад, можна навести ґрунтовні посібники за редакцією проф. Д. М. Кардовського 1938 року або С.В. Тихонова 1983 року [4;7], а також інші де розглядається роль рисунка в професійній архітектурно-проектній діяльності й слушно акцентується, що рисунок для архітектора є основним засобом вираження замислу, першим і початковим етапом у створенні архітектурної споруди.

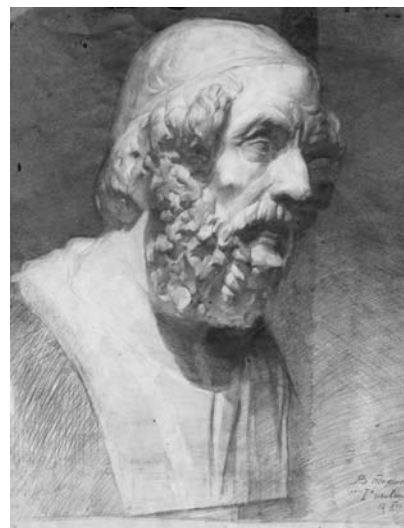
Викладачами Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури упродовж багатьох років напрацьовані методичні принципи з урахуванням специфіки художньої освіти і досвіду педагогічної практики. Варті уваги посібники В. О. Сухенка “Рисунок” (2004), Ю. М. Ятченка “Мистецтво рисунка” (2005), В. В. Крижанівського “Рисунок під час літньої практики” (2006). Фундаментальні положення принципів викладання рисунка, які окреслені у згаданих посібниках, є однаковими

Іл. 1. Кокин. 1949

Іл. 2. Алексеев. 1952

Іл. 3. В. Терновых. 1952

Іл. 4. Павлишин. 2003

для всіх спеціальностей і відповідають вимогам вищої школи, але не орієнтовані на специфіку викладання на факультеті архітектури, де мета і завдання академічного рисунка мають певні особливості.

Рисунок є джерелом професійної культури архітектора, а процес рисування — це шлях розкриття образу та реалізації замислу. Ескізні пошуки архітектурного образу, як правило, виконуються засобами рисунка. Один із найпотужніших архітекторів радянського періоду В. А. Веснін з цього приводу зауважував: “Багато ідей залишається не реалізованими через нездатність виразити їх на папері. Через це стає цілком зрозумілим величезне значення рисунка й напрямком, в якому необхідно викладати цю дисципліну в архітектурних вузах” [4, с. 48].

Архітектор, як і художник-живописець або графік, повинен володіти навичками передавати на двовимірній площині свої тривимірні враження якомога точніше та вільніше. Незважаючи на те, що у майбутньому студенти матимуть різні професійні завдання та оберуть різні об’єкти для зображення, засоби та методи лишаються однаковими для всіх.

Архітектурний рисунок має свої специфічні відмінні риси та особливості порівняно наприклад, з живописним. Він тісно пов’язаний із знаннями математики, геометрії, інших точних наук. Рисунок — одна з головних дисциплін у навчанні архітектора-художника перш за все тому, що є провідним засобом творчого метода архітектора. Знання технічних прийомів й володіння різними графічними матеріалами, вільне володіння рисунком як інструментом, засобом вираження власних ідей, допомагає знайти неординарне вирішення поставленого завдання у подальшій професійній діяльності. Отже, чим вправніше та досконаліше художник володіє олівцем і різноманітними графічними техніками та прийомами, тим легше створювати свої власні композиційні твори.

Однією з головних особливостей означеного питання є те, що, враховуючи специфіку професійної діяльності архітектора, рисунок, який він застосовує під час проектування (прийоми архітектурної графіки), має суттєві відмінності від традиційного навчального рисунка. Цю специфіку важливо враховувати в методиці викладання рисунка, аби уникнути певних застережень, що студент поступово втратить зацікавленість до навчального рисунка. Отже, для нього є важливим усвідомлення значення рисунка для подальшої творчої роботи. Зрозуміло, що процес втрати зацікавленості поглиблюється з шаленим технологічним розвитком сьогоденного суспільства, комп’ютерного буму, коли будь-який проект, будь-якими засобами можна виконати, використовуючи лише комп’ютер. Але якщо поглянути на питання з прагматичної точки зору, то, коли архітектор-художник вміє віртуозно малювати, він за будь-якої нагоди зможе доповнити або переробити свій проект у будь-яких умовах, навіть під час обговорення проекту із замовником. Виконуючи завдання на комп’ютері, з його заздалегідь заданими шаблонами, буває дуже важко, а той зовсім неможливо, виробити свій власний творчий почерк.

Вільне володіння технікою рисунка передбачає довготривалий творчий процес підготовки художника. За програмою вищого художнього навчального закладу завдання з рисунка традиційно викладаються, спираючись на натуру, за принципом легких завдань, які поступово ускладнюються. Вони побудовані приблизно у такій послідовності: натюрморт, гіпсові античні голови та фігури, інтер’єр, екстер’єр, натурний портрет, одягнена та оголена постаті людини. Такий поетапний підхід обумовлює поступове формування у студентів професійної майстерності, особливо під час інтегрування навичків у такі суміжні дисципліни, як живопис або архітектурне проектування.

На жаль, щоб добре оволодіти рисунком, часу, передбаченого програмою на виконання академічного завдання, недостатньо. Тому викладач змушений пропонувати студентові певний обсяг самостійної роботи. Перш за все, це — виконання домашніх завдань у вигляді натурних зарисовок, начерків у особистих альбомах, а також копіювання кращих вірців рисувального мистецтва, які поступово розвинуть у студента смак та особливе відчуття художника.

Важливим етапом у процесі навчання рисунку є досвід літніх практик, під час яких студенти не тільки наочно вивчають різноманітні зразки архітектури, але й розвивають здібності об’ємно-просторового мислення, уяву, навчаються виразно зображувати архітектурний об’єкт у необхідному ракурсі, вміло доповнювати його антуражними та стафажними елементами, вирішувати композиційні завдання різної складності тощо. Робота “на натурі” розвиває навички цільного бачення сприйняття дійсності, спостережливості, розвиває зорову пам’ять. З цього приводу О. Дейнека писав: “Рисування архітектури захоплює і дуже корисне заняття. Спостерегаючи та вивчаючи архітектуру, ви зможете не просто робити зарисовки-пам’ятки, але й розмірковувати з олівцем у руці. Подібні малюнки незамінні для накопичення досвіду, вони з часом стануть у нагоді для творчої діяльності художника” [1, с. 113].

Отже, у підсумку можна зазначити, що майстерне володіння мистецтвом рисунка є неодмінною умовою формування професійної майстерності майбутнього архітектора, здатного успішно вирішити різноманітні архітектурні завдання та знайти неординарні вирішення.

1. *Дейнека А.* Учитесь рисовать: Беседы с изучающими рисование. — М.: Изд-во Академии художеств СССР, 1961. — 224 с.
2. *Крижанівський В. В.* Рисунок під час літньої практики: Навч. посібник. — К., 2006. — 200 с.
3. *Максимов О. Г.* Рисунок в архитектурном творчестве. — М., 2003. — 464 с.
4. *Мастера советской архитектуры об архитектуре.* — М., 1975. — Т. 2.
5. *Пособие по рисованию /* Под общ. ред. проф. Д. Н. Кардовского, проф. В. Н. Яковлева, доц. К. Н. Корнилова. — М.-Л.: Госстройиздат, 1938. — 163 с.
6. *Сухенко В. О.* Рисунок. Навчальний посібник. — К.: “BONA MENTE”, 2004. — 184 с.
7. *Тихонов С. В. и др.* Рисунок: Учеб. пособие для вузов. — М.: Стройиздат, 1983. — 296 с.
8. *Ятченко Ю. М.* Мистецтво рисунка. — К., 2005.

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ РИСУНКА НА ФАКУЛЬТЕТЕ АРХИТЕКТУРЫ

Андрей Гайдар

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы важности учебного рисунка в образовании архитектора-художника, а также специфика его преподавания на факультете архитектуры.

Ключевые слова: рисунок, эскиз, архитектурный образ, композиция.

PARTICULARITIES OF TEACHING DRAWING AT THE FACULTY OF ARCHITECTURE

Andriy Gaydar

Annotation. The article examines learns some questions about the importance of training drawing in education of an architect-artist.

Key words: drawing, draft, architectural image, composition.

УДК

Тарас Гончаренко

доцент кафедри рисунка НАОМА

Завдання з рисунка на II курсі факультету архітектури НАОМА

А н о т а ц і я .

К л ю ч о в і с л о в а :

Для викладання навчальної теми “Рисунок” на другому курсі архітектурного факультету у першому семестрі виділяється 44 години, у тому числі 4 години на контрольну роботу та 10 годин для самостійної роботи. Виконання завдань пов’язане зі специфікою майбутньої професії. Вимоги програми з рисунка другого курсу ускладнюються порівняно з тими завданнями, які студенти виконували на першому курсі.

Почавши на першому курсі вивчення деталей архітектури та голови людини, зокрема рисуєчи капітель та череп, а також канонічну гіпсову голову, студенти другого курсу продовжують вивчати анатомічні особливості голови людини та об’єкти архітектури, але вже на більш складному рівні. На другому році навчання вони обов’язково мають виконати завдання, у яких поєднуються вивчення голови людини і архітектури. Перед кожним довгостроковим завданням студентам необхідно виконати ескізи, короткострокові начерки та замальовки.

Починається семестр з вивчення геометричних форм та складок драперій у завданні “Прості геометричні форми, доповнені драперіями”. Одночасно студенти вивчають зв’язок предметів та деталей архітектури у завданні з живопису “Натюрморт в інтер’єрі”. Продовжуючи рисувати голову людини, вивчають м’язи голови та шиї у завданні “Голова екорше”. Підсумовують набуті знання і закріплюють їх на більш складному рівні — у завданні “Гіпсова голова Давида Мікеланджело з фрагментами інтер’єру”. Зображуючи гіпсову голову на постаменті в коридорі академії, студенти поглиблюють отримані знання і виховують в собі уміння відтворювати складну форму у просторі та навчаються пов’язувати її з архітектурним середовищем.

На заняттях з рисунка важливо виховувати у студентів-архітекторів розуміння та відчуття архітектурного простору. Студенти мають зрозуміти взаємодію та функціональну доцільність частин і деталей простору, зв’язок між інтер’єром та предметами, які його наповнюють, відчутти, як у цьому просторі буде почувати себе людина. На аркуші паперу студенти вчатьс я компонувати та правильно, з урахуванням перспективи, вибудовувати цей простір і його наповнення, виховують у собі відчуття пропорцій, розуміння співвідношення великих та малих форм. Лініями і тоном вони навчаються моделювати простір та об’єми в ньому.

Важливим завданням художника-архітектора є навчитись зображувати людину в архітектурі. Варто, можливо, за рахунок годин, відведених програмою з рисунка для самостійної роботи, давати студентам завдання робити начерки людей, зокрема виконувати швидкі рисунки людей, зображуючи їх у русі. Швидкі начерки з часом відточать уміння вільно зображувати людину в різних ракурсах та поворотах, виховуватимуть відчуття пропорцій та привчать студентів-архітекторів постійно малювати, маючи при собі альбоми та художні матеріали.

На старших курсах начерки людей необхідно ввести до обов’язкової програми, а головне наполягати, щоб студенти зображували людей під час виконання рисунків екстер’єрів та інтер’єрів. Швидкі начерки необхідно робити як у приміщенні, так і надворі. Людей слід зображувати в русі, під час роботи, спілкування — це навчить студентів малювати групи людей, природно відтворювати їхні рухи та жести. В майбутньому ці навички вигідно вирізнятимуть їхні роботи від менш професійних, на яких людина зображується як “стафаж”.

Студенти другого курсу, вивчаючи голову людини, працюючи над рисунками інтер’єрів та екстер’єрів, виконуючи начерки людей у русі, роблячи швидкі замальовки будівель та пам’яток архітектури, привчать себе співвідносити пропорції людини з тим, що її оточує.

Розуміння взаємодії архітектурних форм, створення архітектурного середовища, комфортного для людини, уміння уявити та зобразити на аркуші паперу майбутню будівлю ззовні та зсередини є важливим чинником для художника-архітектора.